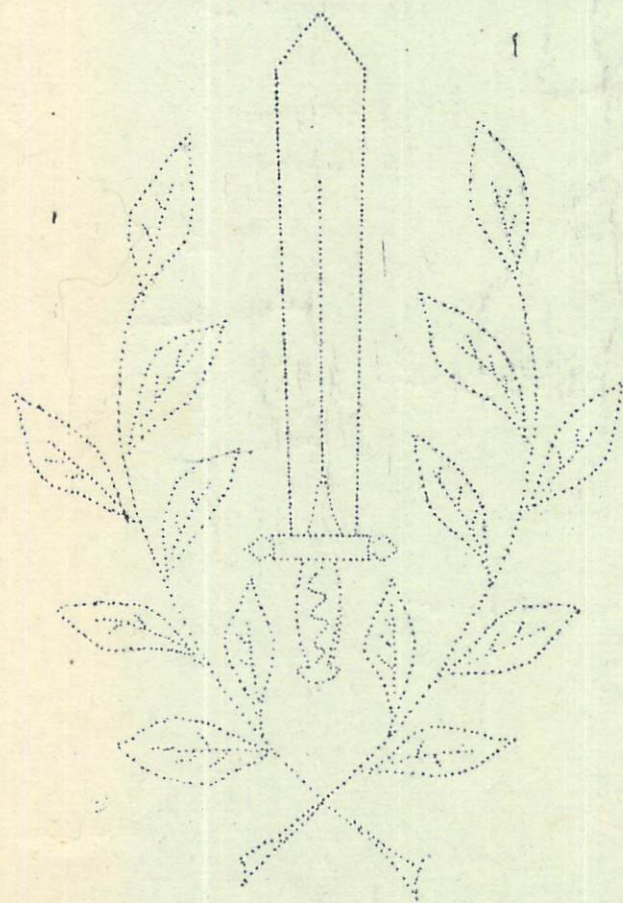


ГОРОДОК
ЯГАЙЛОНСЬКИЙ

23. XII.



Львів — 1944

О. Теліга.

З А С У Д Ж Е Н И М .

Як ми можемо жити-сміятись і дихать?!
Як могли ми чекати- не битись, а спать
В ніч, коли У в'язниці спокійно і тихо
Ви збирались вмерти- У шість двадцять п'ять?...
І коли приволикся заплаканий ранок
Вас покликала смерть У похмурій імлі-
А тепер наші душі і топчуть і ранять
Ваші кроки останні по зимній землі.
А тепер в кожнім серці пожеж пригаслу
Розпалили ви знов- спаливши життя-
І мов гимн Урочистий, мов визвольне гасло
Є для нас ДВОХ. ІМЕН нерозривне злиття
Над могилою вашою тиша і спокій,
Та по рідном крає- зловіщі вогні.
І піти по слідах ваших скошених кроків
Рвучко тягнуться сотні окрилених ніг.

ГОРОДОК ҀРАДЛОНСЬКИЙ.

І мечі в р'ках їх добрі,
Гострі ободу
На отищеніє неправди
І в на'ку людям.
Т. Шевченко.

Львів ...

Похмурий зимовий вечір першого дня місяця грудня 1932р....

Сіре небо поволі набирає меланхолійної невизначеності. Миттєво іскра-вого світла з вікон каварень прорізують хідники і бруд міського бруку. Освітлені пліми деревинають тіні людських ніг. Мить, — і знову зникають в стінках. Час від часу розітне брукову одноманітність рефлектор ав-та, щоб потім дати місце ще більшій тьмі. Ще далше — скрип коліс сільського воза і монотонний тупіт кінських копит... На мент все зати-хає, і тоді тиш' порожньої в'лиці різко нарощує стукіт чобіт польсько-го поліціянта. Знаний на всіх українських землях стукіт чобота окупан-та-загарбника!

І чи це буде чобіт польського поліціянта, чи енкаведиста, чи врем-ті геттапівця- стукіт його по брукові наших міст все буде свідчити про те, що "на нашій не своїй землі" все ще панує зненавиджений, ненамер-ливий окупант.

Цей чобіт топче землю св. князя Володимира, короля Данила і кня-зя Льва, бо імперіялістичні галапаси хочуть за всяку ціну втримати в своїх кривавих пайц'рах багатства Донбасу, Криворіччя, Дрогобичч, К'бани, — багатства голодної, голої і босої, закріпаченої і поневоленої України...

Маєстатно підноситься сивий Юр над городом Льва і своїм століт-нім спокоєм домінує над подервованням міста. Як втілення вічної волі, сили, жертвенності і зрізновалення — він з погордою дивиться на дочас-них заїдів...

На горі самознепвнений спокій, — вниз' нервовість, яка переходить в хаос... Грізний Местник мститься за заповідні злочини. Невидимі р'ки з підпілля освітлюють пожежами маєтків польських колоністів Рідну Землю... Та не тільки на Галицькій Землі — від Кавказу по Сян і від бе-регів Чорного моря по Сіверські землі змагається українська свободо-любива нація з озброєним до зубів озвірілим галапасом — окупантами! Піднімаються села на К'бані, Інгчлі, Б'гкові, — береться хлібороб'за нор-кавілого "обріза", відстоюючи своє природне право на приватну влас-ність перед невблаганою "стцільною колективізацією" модерного мос-ковського кріпацтва.

Тазмні постаті розбивають і зпорожнюють державні скарбниці оку-панта з високтані з поневоленого народу гроші потрібні на Визвольну Боротьбу, на знищення окупантів! Невідомі вбивають тих, що тероризу-ють нарід, — вбивають професійних злочинців. Не минає дня і ночі, які б не виявили чинної волі нації скинути зі себе ганебне ярмо поневолен-ня. Нелегальна праця Местників пориває за собою всебічну легальну пра-ця широкого українського загалу на Західньо-українських землях. Як перед б'гров зловідо причаїлися землі обабіч Дніпра...

Наслідки сиртиту української Нації вже захитують фундаментами окупаційних влад.

Бож в очах польського суспільства, вихованого провокаційною демагогією польських мілітаристичних кол-український Визвольний Рух розвіває рожеві сніги польського міщанина про імперію "від моря до моря" за рахунок українських земель... Бож в очах диктатури "пролетаріат" поліційного режиму націонал-большевицької деспотії-Визвольні Змагання поневолених Московою націй, а в першу чергу України- являється перешкодою до здійснення замаскованої націонал-большевизмом програми комінтернаї перевести в життя пляновану світову революцію з прилученням до Московського "Союзу" земель сусідніх незалежних держав. І тут відповідь- над Дністром і над Дніпром загострюється терор і тут і там насочується примара несамовитої люті загарбників- паціфікація.

В той час, коли націонал-большевицька московщина сплюгочує українські села під претекстом "ліквідації класовості як класи", в той час, як за спротив суцільній колективізації мільйониселян вивозяться на примусові роботи: на будови каналів і розбудови військової промисловости, а решта народу фізично знесилюється штучно впровадженням голодом /"Щоб з рук мляка вибити зброю треба відібрати у нього хліб"!/ , на Західних Землях над безборонним населенням скаженіє кровавий терор і по зв'язці нищаться культурні установи, включно з і знищенням українських книжок!

Сонна Європа стрепенулася, але її реакція обмежилася лише парламентарними інтерпеляціями послів й розгубленістю безпорадної і безсилої Ліги Націй в Женеві.

Колиж в краю прийшло до контрвідповіді у формі атентатів, а зокрема на інспіратора польської імпералістичної політики супроти України- Голуфка, - над Галичиною розпростерла свої ненажерливі руки смерть і наглий суд.

Та над нею линуло кредо Нації: "Я дух одвічної стикії що зберіг Україну від татарської потоки й поставив на границі двох світів творити нове життя"!

Дилема звучала просто: "рабське життя, або геройська смерть"!

В напруженій атмосфері довголітнього змагання, коли суди справляли оргії, а смерть літала вдовж і шир нашими землями, громом прокотилася хвилями етеру і телефонічними дротами вістка, яка потрясла кожним:

І. XII. ПАТ стужо повідомила:

"Дня 30. XII ц. р. в годині 17-ій 8 замаскованих напасників виконали напад на поштовий уряд в Городку". В хвилі нападу в уряді було 3-ох поштових урядовців і кілька клієнтів. Напасники засинали револьверовими стрілами персонал, пробуючи ограбити касу уряду. У висліді стрілянини один з напасників був убитий, а другий тяжко ранений введовзі помер. Решта напасників утекла, взявши лише невелику суму коло 3.000 золотих. Револьверові кулі напасників ранили касієра поштового уряду Стеблецького,

касiera скарбового уряду Дембіцького й возного Клімчака. Крім них, ранено 4-ох відвідувачів. За напасниками почали погоню. Дотеперішнє слідство ствердило, що напасники були членами УВО /Українська Військова Організація/ та що напад на Уряд є ділом тієї організації."

Агенція "Схід" подає, що деякі напасники були в масках. Під час стрілянини одного напасника вбито на місці другий смертельно ранений доволі ся перед дім одного українського адвоката "Городку", де по хвилині помер. Даліше повідомляє, що напасники взяли 4.000 злотих.

...Безпосередньо за цим видано друге повідомлення. Львів /ПАТ/. "Дня 30 листопада о годині 23.15 заарештований випадком "Ягайлонським Городку" командат постернику Коят разом з поліціантом Слтоцьким удався на стежку. На залізничній станції Глинна Наварія зустрінув він двох підозрілих осібників, яких візав щоб вилегітимувалися. Вцій хвилині на поліціантів посипалися стріли. У висліді ком. Коят був убитий на місці й пол. Слтоцькій ранений в черево. Тяжко раненого пол. Слтоцького перевезено до шпиталю "Львові. Справці напад утекли. Слідство в ході."

...Далі третє...

Львів I, XII. /ПАТ/. "Погоня довела до зловлення 2-ох напасників. Їх зловили ві зброю в руках в громаді Беринь, повіт Жидачів. Втікаючи перед погоней, вони переплили Дністер, але поліція їх окрнула і зловила. При арештованих знайшли два автоматичні револьвери, амуніцію і дві маски. Прізвища держаться в тайні з огляду на слідство".

К Р И В А В И Й А К Т .

Я так її, я так люблю
Моя Україно "богу",
Що прокляну св. Вога
За неї дити погублю!

Три дні перед нападом на пошту в Городку Ягайлонським під захистом сутінку вечора проходять на дрогобичському мості два молоді хлопці. Це Вілас і Данилишин... За хвилину до них приєднується третій. Невідомий їм, заявляє, що знакає Організації вони мають на другий день явитися в Львові. Притишеним голосом дає їм інструкції і гроші на дорогу... На другий день до полудня вони вже в Львові. На призначеному місці біля політехніки зустрічає їх студент, який веде їх даліше містом. В тихій вулиці зустрічають Березинського і цей їх запрошує до себе на помешкання. В скромному студентському помешканні Вілас і Данилишин знаходять вже Драковського... За короткий час з'являється той самий студент. Розкладає перед ними якісь нариси. - Виявляється, що це план пошти в Городку. Тут всі три довідуються, для чого їх покликані. Кожному визначена функція... За парт хвилини запізнаються ще з двома товаришами, - а над вечір по два виходять на вулицю і одні прямують на головний двірці, а другі зникають...

Поїзд, монотонне стукання коліс... Глинка Наварія! Виступають на другій стороні станції - а там поле і ліси... Біля півночі на краю ліса чується недрозливий свист. Умовлений знак! Зпоміж дерев виділяється якась постать і веде всіх далі. Нічна мандрівка кінчається в stodолі, що дає їм скромний нічліг...

Наступного дня над вечір прямують в поле. Зустрічають другу групу, шістьох людей на чолі з Березинським. Роздані револьвери і маски... Напад відкладається на другий день. Ніч... Тиша... Кожен в останнє в душі повторює інструкції, бо від точности залежить успіх. Кожен мчить бути на своєму місці!

Останній день памятного місяця листопада...

1. Листопада 1918 р. в Львові греміли вистріли й маячили жовто-блакитні прапори, - 30. листопада 1932 вихованці Листопадового Зриву знову зі зброєю в руках стоять проти того самого ворога! Традиція боротьби дитить обидва покоління і перше живе в дарті!

....Пропамятного 30. листопада сходяться обі групи знову в полі. Одну веде Березинський, другу - інший... Надходить зворушливий момент - очі блищать. Наближаються до Городка... Останній наказ: "Стріляти з конечности!"

В янаків спокійно входить до будинку городского суду, де містяться бюра скарбової каси й поштового уряду. Два прямують до скарбової каси, один стає на сторожі біля сходів, три до поштового уряду а два до телефонічного бюра... Крім урядовців є на пошті і клієнти... Хвилину пізніше: "Рухи вгору!" - і револьверові стріли. Урядовці зі скарбової каси: Дембіцкі та Коман падають ранені... Група в телефонічному бюри перері-

стріл з револьвера Віласа. Переброджують це якось річку, але погоня їх переймає біля села Верині. Крут довкола них замкнений незорієнтованими своїми селянами. Виходу нема...

Вілас не хоче дати взятися живим в руки: "Застріль мене й себе" але крицева міць і проста душа Данилишина відкидає пропозицію: "Ні вони розправляться з нами". Натоп їх роздвоє і б'є... Бе, як здібна бити мозольна вдача українського селянина, спантеличина поліційною вигадкою про "алодіїв з кооперативи". Трагічну хвилину перериває овященник своїм приходом... Внедовзі явилися постерункові, скували скривавлених Віласа й Данилишина й відвезли до Миколасва, де в мовчазних стінах постерунку відбувається перший "допит": відомі середньовічні катування...

Друга група Местників дісталась до Львова.... Три довгі дні пересидувала, скривавчись в одному помешканні, не виходячи на вулицю. В неділю Мураковський відіхав до рідного Станиславова, але не на довго. Його заарештували...

П Е Р Е Д С У Д О М .

Надішла нова хвиля масових арештувань. Львівські і провінційні тюрми остаточно переповнюються підозрілими в нападі на городецьку пошту. Слідство впливає всіх відомих для поліції метод, щоб в рямці процесу втягнути якнайбільше число підсудних, випробуванням все не раз спосіб для заспокоєння польського хвилювання. Загальна опінія, що мила ще під маревом вбивства Голуфка й яка дістала новий удар му сіла бути втихомирена кровю! Польська преса з тим не крилася і з'являючи сенсаційність приносила найбільш дикі й неправдиві подробиці про Городок, щоб таким чином витворити відповідну психологічну, гостро протичукраїнську атмосферу перед судом.

За такого наставлення 17. грудня ПАТ подає:

"13. XII. покінчено слідство проти справців нападу на пошту в Городку Ягайлонським, членів бойвки Української Вової Організації: Віласа, Данилишина, Мураковського й Кессака. Акт обжалування вручено. Судова розправа зачнеться 17. XII. 17 перед наглим судом. Слідство виказало при тьму, що Василь Вілас і Дмитро Данилишин б'ли вбивниками бл. нам. Тадея Голуфки, вбитого 29. серпня 1931р. в Трускавці."

Таким чином перед наглий суд б'ли поставлені:

Дмитро Данилишин - 24 роки, урожений в Трускавці, певський учень, закінчені 3 класи народньої школи.

Василь Вілас - 21 літ, в Трускавці, торговельний помічник 7 клас народньої школи.

з'являється дріт, що ллється пошту з поліцією. Тимчасом в поштовому ч-ряді вивагують замкнені залізні двері до касового б'юро. Один входить до середини, другий розбиває шибку віконця... Ранені урядовці Стебляк, Коляч, як рівном три інтересанти... Двері до кабінету начальника затарасовані і нема часу добиватися. Перший забирає б'юлон з гривми, здертими з "країнців"... Падає тимчасовий знак - навіть не за п'ять хвилин п'лян виконаний. Починається трагічний відступ, критий густою стріляниною. Поштовець Клімчук вибігає з крісом... Обстрілює скільна стрілянина... Проритий трьома кульми падає на побовищі М и х а й л о В е р е з и н с ь к и й з Книжева, 20-тилітній студент техніки. Смерть товариша на місці помщена - Клімчук впаде... Смертельно ранений босвик В о л о д и м и р С т а р и к, статист львівського міського театру, виривається на вулицю, пробігає ще кроків сто і падає біля хати адвоката Біляка...

Решта зі здобиччю вибігає з Городка в поле... Наказ виконаний - дорогою ціною, але потрібні для Організації гроші здобути!....

Т Р А Г І Ч Н А П О Г О Н Я.

Начальник слідчого уряду в Львові, пскликаний на місце напад, алармує в сі доколичні постерунки приєднатися до погони.

Тимчасом Местники в полі роз'єднуються. Група шістьох подалася невідомою дорогою на Львів... Білас.. Данилишин та ще один скеровуються в напрямі Глинної Наварії... Все панувала глуха ніч, коли третій відділився. На стадії двері замкнені, тому обидва спираються на поруччя й чекають поїзду. Нічну темноту пробиває слабе миготіння одної лампи...

Залярмований кривавою подією в Городку командант постерунку Коляч з пол. Сл'ґоцкім, ведені ненавистю до українських "гайдамаків", як чужні пси пролізають всі закутки... Біля стадії в невиразнім тремтінні стадійної лампи ледве помітно зарисовуються дві силвети... "Ренце до г'ури!" - і атакують... Відповідь тверда як граніт - два постріли. Коляч падає, щоб взе не встати, Сл'ґоцкі ранений... Над ними лунає голос Данилишина: "Дамитай, що це я стрілив!"

Непроглядна ніч провожає Біласа і Данилишина в поле, а похмурий ранок їх витає в Розвадові... Відпочинок недовгий, бо погоня на сліді. Своїм збаламучені люди ц'єкують їх собаками. Пробиваються скрізь товпу через Дністер /ранений Андрухів/. Але товпа, як гончі пси, за ними. Відстрілюються... Лунає останній

Маріян Жураковський- 27 літзі Станиславова, 7 клас гімназії.
Зенон Коссака- 25 літ, з Дрогобича, був студент прав львів-
ського університету.

Д Р А М А Т И Ч Н И Й Н А Г Л И С У Д.

Колит зійду на кам'янистий верх
Крізь темні води й полум'яні межі
Нехай життя- хитнеться й відплине,
Мов корабель у заграві полемі.
О. Челіга.

Наглий суд у Львові розпочався в суботу 17. XII. в 9 год. вранці. Вме годину перед початком обложили дім ті, що хочуть бути присутні. Поліція обсадила всі входи й вийскає виключно тих, які мають білети, студентів та журналістів... Зала переповнена... Місця суддів присяглих порожні, засуд має бути такий, що в даний мент задовольняв би перелюбаний польський загаль. Вводить підсудних, і вона засідають на спільній лаві. За ними стоїть 9 постеручкових, стережуть дорогоцінну здобич... На лаві оборони українські адвокати: Др. С. Шухевич, Др. В. Старосомбський, Др. Л. Ганкевич, Др. Паньківський, Др. О. Марітчак і Др. М. Глущкевич. Трибунал складається з трьох осіб/предсідник Ягодзінський/, прокуратор Др. Мостовський...

Акт обвинувачення винить Біласа, Данилишина і Жураковського в нападі на пошту в Городку. Крім того зокрема: Данилишина за зранення /з наміром вбити/ пост. Слущоцького та Андрюхова; Біласа - за вбивство пост. коюта в Глинній Наварії; Зенона Коссака - в намовленні Біласа та данилишина до нападу та уможливлення їм того перевести. Окремо акт стверджує, що Білас в слідстві зізнав, що вони разом з данилишином доконали вбивства Т. Голуфка.

Перший зізнає Білас. до нападу на пошту гордо признається. Але коюта не вбив він.

Щодо вбивства Голуфка, то його признавання було лише тактичним маневром, який мав відтягнути справу нападу перед суд присяглих...

Зізнання Жураковського змістовується в речені: - "Я думав, що хоч трохи поможу своїй нації".

Наступає перший зворушливий момент - зізнання Данилишина.... Колит відчувває, що залем наглого суду лише холодний подих смерті, а вплив задає крови. В таких хвиликах лише сталевий характер вміє згирливою мовчанкою і без найменшого хвилювання дивитись смерті в очі..

П р е д с і д н и к : Як називається?

Д а н и л и ш и н : Я відмовляю всіх зізнань.

На дальші заняті стиснуті енергійні уста мовчать.... Зала схвилювана.... Тим, що наступила, прорізує енергійний голос Коссака: "до вини не почуваюся. Я дальше піддержу енергійний голос Коссака: категорично заперячу те, що мені закидає акт обвинувачення".

Недільна розправа відбувається в львівському шпиталі, де переслухують ранених свідків. Коли конфронтують постерушкового Слитоцького з обвинуваченими, то він пізнав обох і з заученою точністю заявляє, що Данилишин стрілив до нього, а Білас вбив Коята. В цей момент Данилишин вперше заговорив. Рішучим і спокійним голосом твердить, що в Глинній Наварії стріляв лише він, а не Білас... Оборонці висловлюють свої опідставлені сумніви, що коли відбувався наварський акт, то була дуже темна ніч /як признав сам свідок/ і що годі повірити, щоб свідок при слабкому світлі віддаленої лампи і при зрозумілому зворушенню міг так непомильно і виразно бачити те, що твердить. Приходить до гострої виміни слів між обороною і прокуратором в цій справі. Трибунал стоїть на становищі прокуратора!

В понеділок конфлікт вибухає ще інтенсивніше, коли прокуратор не перестає ставити підсудним провокативні питання в справі вбивства Голцвєка.

Момент аналізу і доказування участі в заговорі на Голцвєка підсудним Біласові та Данилишинові /не зважаючи на те, що на початку розправи виразно зазначено, що рідиметься виключно справа нападу на пошту/, який тягнеться червоною ниткою через цілу розправу, надає специфічного характеру наглому вчудові. Вівною покликання свідків прокуратора, які показують участь названих боввиків у вбивстві, і недопущення проти свідків оборони трибуналу, виразно вказують на те, що Городок Ягайлонський мав слугити для ліквідації Трускавці і "викрити" вбивників Голцвєка. Такий намір мав прокуратор Мостовський, бо цього вимагала польська опінія. Вона хотіла бачити вбивників Голцвєка в українському суспільстві, і тому Мостовський прикладає таких зусиль, а трибунал це проти правно санкціонує, що в цьому процесі засудити вбивників Голцвєка. Цей момент мусів відіграти свою роль при винесенні засуду!

Інцидент між прокуратором і обороною в справі вбивства Голцвєка набирає такої гостроти, що др. Шухевич кидає симптоматичне для характеру суду речення: "Пан прокуратор не має потреби спішитися до кари смерті."

Драматичні і часті сценії між оборонцями з одної, а прокуратором і председником з другої сторони, впливають і на аудиторію. Присутним стає ясно, що тут відбувається нерівна боротьба за життя підсудних між прокуратором, що оперче своїми свідками - манекинами і має всю силу, і оборонцями, за якими стоїть право. Залю, в більшості не українська, розуміє вагу хвилини і захопче повагу. Драматизм доходить до кульмінаційної точки, коли зізнає коронний свідок обмалювання, провокатор Мотика. Його неспокійно швидкі очі цинічно міряють підсудних і іронічно спочивають на оборонцях. Цей аморальний тип найбільше обтяжує Біласа, Данилишина та Косака. Твердить, що Білас і Данилишин брали участь у нападі на пошту в Трускавці і вбили Голцвєка: Косак, як командант ОУН на Дрогобиччині, є співвинний. Всі підсудні категорично заперечують його слова. Данилишин проговорив в дурте. Оборонці ставлять Мотиці питання, в яких цей заплутується. Йому на поміч приходить прокуратор... Трибунал ототожнюється з поглядом Мостовського, що Мотика "зізнає щиро і логічно".

Напруження на залі досягає вершка, коли по кількох інших свідках парох Чериня, О. М. Киндій, розповідає про зловлення Біласа й Данилишина...

"...Оба вони були побиті... З голови текла їм кров. Вони зблизилися до себе а люди їх окрружили. І сталося таке, якого я в житті не бачив: один другого взяв під руку. Вони стояли на горбочку так, що їх було видно понад людьми. Тоді вищий д Данилишин/ промовив: "Ми є членами Української Військової Організації. Ми вмираємо за Україну! Як ви так будете воявати, то України ніколи не будете мати"...

Під останні слова священника тверді риси лиця данилишина

вмикається і він вибухає плачем. Намагається захвати рівновагу, але серце сильніше... Білас його заспокоює... На залі хвилювання. Присутні не витримують.. Данилишин заспокоюється /втретє/ проголошує: " Не думайте, що я за себе плакав"...

Цей день наглого суду закінчується останнім гострим конфліктом між обороною й прокуратором. Коли Мостовські демонстративно вертається до вбивства Голуфка і покликає нових свідків в цій справі, - оборона, виходячи з того, що як вже трибунал одобрив тактику прокуратора, то треба справу Голуфка освітлити остаточно - пропонує свідків, які докажуть нечисть Біласа і данилишина в цьому вбивстві. Трибунал як і в попередні рази так і тепер відкидає домагання оборонців...

У вівторок промовляв прокуратор Мостовські. Його промова зводилася до одного. Для підсудних, як членів ворожої держави ОУН, задає "якнайдалше ідучий вимір кари для всіх чотирьох".

Середа визначена для оборонців. Тяжко було боронити, бо пристав був задалегідь знаний. Ляйтмотив всіх промов оборонців - це психологічне підлошля чинити як полегшюча обставина й невірність коронного свідка Мотики, на підставі зізнань якого має суд внести приставу. Др. Старосольський констатує, що не було ніяких достовірних свідків, які б посвідчили, що Білас вбив Кюнта. В цій точці мусить е суд Біласа звільнити.

Др. Шухевич не хоче знаходити виправдань для данилишина. Його виправдує тверда і незломна воля та м'який характер, які стоять на службі Ідеї. "Велика безмежна любов до України - це мотор всього того чого Данилишин допустився... Тільки з любови до Батьківщини він пішов на чин, за який сидить отут на лаві підсудних... У своїм мовчанні він великий - ще так молодий, але великий"...

Четвер... Останній день драматичного процесу, якого Львів ще не зазнав. Шість днів напруження, шість днів поривних моментів...

Но промові посліднього оборонця підсудні забирають останнє слово.

Данилишин в четверте перериває мовчанку: " Я знаю, що мене їде. Я був і є на все приготований. Тільки жалю, що не змогу дальше працювати для нашої неньки України".

А Білас?

" Я свідомий своєї вини і кари. Я націоналіст і революціонер. Такі, як я - Батьківщині лише смерть служити. В своїм житті я поновив один злочин, а саме підчас слідства, бажаючи відволікти справу я кинув підозріння на товариша Коссака. Я є свідомий того злочину і тому ще раз на цьому місці стверджую, що товариш Коссак є рідше невинним і ще раз невинним".

...Трибунал іде на нараду... На залі величезне напруження - але підсудні спокійні... За пів години вертає трибунал і предсідник читає приставу:

Дмитро Данилишин - кара смерти.

Василь Білас - кара смерти.

Зенон Коссак - його справу передано звичайному суду.

Підсудні зрівноважені. Чесані обличчя погідні: вони віддали свій довг Батьківщині і щасливі можуть відійти. Данилишин категорично забороняє оборонцям просити в когось ласки.

Над вечір довідчується я Мурашовський, що йому президент замінив кару смерти на 15 літ тюрми.

На віддаленій вежі б'є пів до сьомої... П'ятниця 23. XII. 1932 р... Темні ґрати Вригідок виділяються з сірости стін, як очні рами черепа... На в'язковому подвір'ї з раннього сутінку виступають дві шибенці..... Крдон вояків, прокуратор, начальник тюрми, оборонці парубки журналістів, священник, лікарі.... Ведуть їх... Грімке: "Слава!" співв'язнів провозає Героїв на останній дорозі.... Мовчазний і кридевий Данилишин вириває петлю з р'юк ката і затягає на шиї...

Білас вмирає зі словами на устах: "Хай живе вільна Укра!...
Зза ґрат несеться: "Ви жертвою в бою нерівнім лягли..."

Оцінка Великого Чину Обох виринає вповній своїй величі на тлі фатальної дійсності наших земель.

Передумовою Національної Революції і запорукою її перемоги є відповідне духове наставлення. Це нове наставлення практично було започатковане Українською Військовою Організацією, а остаточно закінчила її теоретично оформила Його ОУН. Це переродження Нації органічно викинуто з Української історії та традиції, носить назву - УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ! Цей світогляд, викристалізований в огні безкомпромісної і повсякчасної боротьби, як рідний був сприйнятий Нацією, Його літтевість і виправданість скроплена кров'ю найкращих синів Українського Народу. Його ідеологічні засади родилися й набирали крицевої міцності з смерті Біласів, Данилишинів, Головинських, Зенків Коссаків/впав у Карпатській Україні/, Хвильових, Крутинців і Базарів!

Всі вони змінили порвати з отричними ідеалами ХІХ.ст. і проголосити з поетом:

Чорно кротою чи біло,
Не зчинити рук.
Може зламатись- діло,
Але ніколи- дух!

Всі вони жили вроб'ю до свого народу й ненавистю до імперіалістичних загарбників.

Всі вони пішли за голосом крові на зустріч великому Завтра і смерть смертю перемогли.

Ми підемо пісками навмання,
приспавши в серці гадини зневіри.
Одвально дивлячись дочасній смерті в очі,
Ходім, а чей це гірке страждання
нащадкам нашим скоротить дорогу
до ясної і певної мети...

Падали, падають, будуть падати! На місце одного встав двох бовників... даліше десятки, сотки, тисячі. Великі мертві живуть живих і разом несуть несплямлений прапор Національної Революції..

Грізний Легіон Несмертельних твердою ходом ступає до Сонця! В чолі - вождь Євген Коновалець... В перших рядах рука в руку з товаришом на устах ідуть: хлюпаючи Білас і мовчазний Данилишин, лагідний Коссак і задивлені в далечінь Верезинський та Старик.

Г Р У Д Е Н Ь 1 9 3 2 .

Слова, що прості і сурові,
/а інші негідні слова/
як їхні децимії скорі,
як величність того Різдва.

Як їхня перервана мова
У мурах глухого двора.
Бо лаврами діл, а не слова
вінчає велика пора.
За нами розгубленість мертва,
де страх і покора - закон.
Там втрат не буває, де жертва-
здобутий в огні бастион.

Ім'ям невмолимим свободи
здолали ми й кинули ниць
понури карпатські проходи,
асфальти далеких столиць.

А тут-на міста й хутори ми
залізну накиннули сіть.
Тут скрізь наше військо незрице
у низьких замогах стоїть.

На площі у соннім льокалі,
де нудиться офіціант,
ввесь в сірому, нервом зо сталі
зачасний командант.

Зв'язковий. Сухе привітання:
Кашкет, окуляри, ровер.
І схована карта остання,
в кишені його револьвер.

Наказ був палючо огненний,
та кригом дихає сурь
а завтра газетні сирени
по світу його рознесуть.

Сміялись загонисто-дзвінко
і всі споважніли нараз,
і вже в коридорах будинку
луною одбився наказ.

Цівок - відсахнули гади.

Хтось крикнув, упав і зомлів.

П'ять хвиль української влади
на цьому клаптеві землі.

Лягати! Тут шартів немає!
Непослух? Так от тобі, от!

Жорстоко - суворо карає
злочинця державний народ!

Потрібно всіх у роботі
а серце б'є - як обух.

Прокляття моїй плоті,
що слабша за мій дух!

Це кров наша тут заклата
Зак'ята в сріблї д'ша!

Один поновну заплату -
і кров і душ' лиша.

Та ж к'уль в магазині б'удо ще,
а свідок - лише стіна:
сховати - що найдорожче:
сховати їх імена.

А стріли Усе частіше.
Годинник такий пр'удкий.
Рід'учий начальник свиче
і ч'уть боввики...
Б'ув гострий наказ у зв'язу,
слухняно р'учевий-- відплив,
коли на ворогів бр'ух
ти тіло своє залишив.

Усі одинадцять у зборі
Б'ули під мороком віт.
Та два - стояли прозори.
Один відбрав звіт.

Найтяжче - ще поконати
в цій ночі чорній, без дна.
Товариш'у мій, брате,
опоро моя одна!

І ловите ч'їним в'ухом
кроки у тьмі г'устій.
Одним блискавичним р'ухом-
на їхнє з'хвалє "стії!"

Проклятий невиразний ранок.
Невиразні л'їни облав,
і простори де наостанок
зацькований вовк пробігав.

Погоня все ближче і ближче.
Кільце все тісніш і тісніш.
Чого їм поставити? Ні ще!
А к'уля? - про к'улю облич!

Майно революції - цінний
живий боввик повсякчас.
сьогодні найбільшого чин'у
вона заважає від нас.

Товариш'у любий мій брате,
дивися у вічі рабам.
Як б'удете так в'оввати,-
України не бачити вам!

Слова, що прості і с'ворі
як величність того Різдва,
що нас у горінні не горі,
порвало і ще порива.

Товариш'у любий мій, брате,
хіба упокорить вас це?
Хто вмів справедливо карати,
той дивиться смерті в лице!

Для тих, що нікчемні і кволі,
закривлять про зламаний цвіт,-
нег'н'тність вашої волі
і нашої віри граніт!

У стінах б'удинк'у старого
зростає і зводиться чин,
І сяє обличчя в одного,
І німо мог'тен один.

Ніком", ніколи не смерти,
що сріблом ясної с"рми:
шкод"ємо тільки, що вмерти
"др"ге не можемо ми!

Їх д"ші - горіння і криця-
У нашом" завжди г"рті,
братів по далеких в"язницях
і тих, що Упали братів.

Дорога - пряма і одверта, і твердо
і твердо іде легіон.

Там втрат не б"ває, де жертва-
здоб"тий в огні бастіон!

хто має "ші - хай сл"ха!
хто має серце - люби!
Встане цитаделя д"ха-
Шіснадцять літ боротьби.

